

Pred čitateljem je knjiga nastala tijekom prve godine rada na projektu “Održivi razvoj Hrvatske” (194-1941560-1550) koji financijski podupire Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske. Isto tako, kroz jedan od priloga, knjiga je realizirana i kroz međuprojekttnu suradnju s projektom ‘Kulture konzumerizma i održivosti: globalni izazovi socio-kulturnom razvoju Republike Hrvatske’ (194-1941560-1549).

Glavni naslov knjige jest “Razvoj sposoban za budućnost”. To je izraz koji koristi berlinski sociolog Ugo de Simonis kada opisuje termin “održivi razvoj”. Netko će reći - neprikladan pridjev uz pojam razvoj. Sposobnost je pojam koji se veže uz osobine ličnosti. Učinio nam se vrlo primjerenim uz pojam “održivi razvoj” budući da njegovo ostvarivanje pretpostavlja upravo cijeli niz ljudskih sposobnosti. I to sposobnosti koje nisu nužno, sada i ovdje, vrlo razvijene. Podnaslov knjige jest “Prinosi promišljanju održivog razvoja Hrvatske” i odražava osnovne ciljeve projekta.

Prvi dio knjige (autori: Vladimir Lay, Zdenko Zeman, Dražen Šimleša i Marija Geiger) sadrži tekstove pristupne, teorijske i metodološke naravi. Neki od njih, dijelom ili u cijelosti, odnose se na Hrvatsku. Drugi dio se hvata u koštac s problematiziranjem nekih aspekata održivog razvoja Hrvatske (autori: Jelena Puđak, Sanja Špoljar Vržina te koautori Dražen Šimleša i Jasmina Branilović). Tek napominjemo, autori su u statusu od studenata-apsolvenata, dakle početnika, do znanstvenog savjetnika, dok su pristupi zastupljeni u radovima u rasponu od socioloških do onog antropološki angažiranog.

Knjiga je nastala u radionici Centra za integralnu održivost i održivi razvoj koji djeluje kao funkcionalna jedinica u Institutu društvenih znanosti “Ivo Pilar”. Najbolje iz ove radionice objavljivat ćemo u Biblioteci Centra za integralnu održivost i održivi razvoj. U rukama čitatelja jest “Knjiga 1” ove biblioteke.

Kada je urednik ove knjige, početkom 1992. godine, napisao tekst pod naslovom “Održivi razvitak i društvene promjene: prilazi rekonceptualizaciji današnjeg tipa razvitka” i objavio ga u prvom broju novoosnovanog časopisa “Socijalna ekologija” u Zagrebu, nije se moglo niti slutiti kako će se teško i sporo tema “održivog razvoja” probijati na javnu znanstvenu, stručnu, poslovnu i društveno-razvojnu te političku scenu u Hrvatskoj.

U svijetu se te iste 1992. godine održavala Konferencija UN-a o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru, a objelodanjena je i danas aktualna AGENDA 21 – Akcijski plan djelovanja na području planetarnog održivog razvoja. Tih se godina novostvorena i suverena Republika Hrvatska istodobno hrva s ratom i pitanjima opstanka. Odmah uz bok ratnim razaranjima proživljava i samorazarački način pretvorbe vlasništva. “Fina pitanja” održivog razvoja i traženje odgovora na njih, pitanja ravnoteže biološko-ekološke, ekonomske, socio-kulturalne i političke održivosti godinama se i dalje uglavnom odgađaju. Uzgred, o ovim dimenzijama održivosti na svoj način govori i likovno rješenje korica knjige.

Posljednjih nekoliko godina, nekako s početkom XXI. stoljeća, pitanja održivosti i održivog razvoja u raznim djelatnostima u Hrvatskoj dolaze na razvojni dnevni red. To nikako nisu samo djelatnosti zaštite okoliša i prirode.

Bogati prirodni nacionalni resursi, prostor i ostala blaga Hrvatske jesu, u kontekstu globalizacije i neoliberalnih razvojnih solucija i nakana aktera iz inozemstva, pod sve većim, ponekad nimalo ugodnim pritiskom. Razvojne dileme prilikom odabira između materijalnog rasta i očuvanja prirodnih osnova življenja umnažaju se, kao i one koje se odnose na brutalno zanemarivanje potencijala za zdravo življenje.

Pitanja vezana za konceptualizaciju razvoja Hrvatske i hrvatskog društva u duhu održivog razvoja, pitanja odabira konkretnih održivih razvojnih solucija u pojedinim granama djelatnosti, pitanje obrazovanja ljudskih resursa koji bi umjeli misliti na održivi način, misliti i djelovati u znaku učinkovite i moderne održivosti, postaju vrlo aktualna.

U Zagrebu, 25. listopada 2007.

*dr. sc. Vladimir Lay*